ОПЕРАТИВНЕ РЕАГУВАННЯ В УКРАЇНІ

ЛОКАЛІЗАЦІЯ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

ГО «Вік щастя» підтримує людей похилого віку – як тих, хто був змушений покинути рідні домівки через війну, так і тих, хто мешкає в місцевих громадах, – щоб у будь-якому віці вони могли вести активне, повноцінне й щасливе життя. Це одна з багатьох громадських організацій, підтримуваних УВКБ ООН в Україні. © УВКБ ООН

ОСНОВНІ ЦИФРИ

У 2026 р. 11 із 12 організацій – партнерів УВКБ ООН в Україні є місцевими й налічують **понад 2 600 працівників**.

У 2026 р. 99.5 % коштів для фінансування партнерських організацій буде безпосередньо спрямовано місцевим організаціям (пор.: у 2024 р. – 90 %).

Дворічний термін дії угод про партнерство забезпечує **перед-бачуваність** співпраці, при цьому **основне фінансування** 11 місцевих партнерів покриває поточні витрати, що покращує можливості для отримання додаткового фінансування.

У 2025 р. 99 % закупівель УВКБ ООН здійснювало через місцевих постачальників. Обсяг закупівель через місцевих постачальників у 2023—2025 рр. становив **понад 123 млн дол. США**.

Станом на 2026 р. УВКБ ООН має **чотири чинні Меморандуми про взаєморозуміння** з міністерствами, Пенсійним фондом України, Уповноваженим Верховної Ради з прав людини, Фундацією Олени Зеленської та **20** обласними державними адміністраціями.

Від початку гуманітарного реагування в Україні УВКБ ООН втілювало програми, спрямовані як на задоволення нагальних потреб, так і на зміцнення спроможності системи на державному й місцевому рівнях, що забезпечувало взаємодоповнюваність відповідних програм. Такий підхід сприяє сталості, утвердженню провідної ролі держави й залученості громад. Локалізація передбачає впровадження такої стратегії соціально-правового захисту й пошуку сталих рішень, що побудована навколо партнерства з органами державної влади, місцевими НУО й громадськими організаціями, започаткованими громадами, які постраждали внаслідок війни. Такий підхід надає УВКБ ООН змогу ефективно використовувати місцевий потенціал, досвід місцевих фахівців і можливості для роботи на місцях, а також сприяти залученості громад і підвищенню економічної ефективності.

СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ ВЛАДИ

В основі діяльності УВКБ ООН – підхід, що передбачає **впровадження сталих рішень** і підтримку **провідної ролі органів центральної та місцевої влади**, а також втілення програм, що доповнюють та посилюють стрижневі ініціативи й програми уряду. Реалізація такого підходу ґрунтується на чотирьох чинних Меморандумах про взаєморозуміння з міністерствами, Пенсійним фондом України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, а також Фундацією Олени Зеленської. Крім того, УВКБ ООН підписало Меморандуми про взаєморозуміння з 20 обласними адміністраціями. У документах визначено сфери, в яких за тісної співпраці з органами влади на рівні області й громади Агентство надає гуманітарну допомогу й послуги із соціально-правового захисту та підтримує сталі рішення для внутрішньо переміщених людей (ВПО), тих, хто повертається після евакуації або переміщення, та громад, що постраждали внаслідок війни. У межах співпраці з органами державної влади УВКБ ООН долучається до впровадження декількох державних програм і ініціатив, спрямованих на підтримку ВПО та інших груп населення, що зазнали негативного впливу воєнних дій. Зокрема, йдеться про такі програми:

- зміцнення та розширення системи соціальних послуг, спрямованих на підтримку ВПО з груп ризику на всіх етапах: від евакуації до інтеграції в місцеві громади. Програма впроваджується спільно з Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності України й охоплює такі ініціативи, як соціальна адаптація та соціальна фасилітація, а також розроблення цифрового інструмента «Шлях ВПО», що уможливить надання підтримки на кожному етапі: від евакуації до інтеграції.
- Грошова допомога на проходження осінньо-зимового періоду. Програма реалізується спільно з органами центральної та обласної влади й покликана допомогти постраждалим від війни з прифронтових громад покрити витрати, що виникають взимку, зокрема, на придбання твердого палива.
- Надання підтримки Міністерству розвитку громад і територій та органам місцевої влади в розробленні інструментів реагування, зокрема Єдиної інформаційно-аналітичної житлової системи, що сприятиме визначенню, відновленню та виділенню об'єктів для розміщення ВПО, а також у напрацюванні національної житлової політики, що сприятиме задоволенню потреб ВПО із вразливих груп у житлі.
- Зміцнення компонента соціально-правового захисту в системі прикордонного контролю. З цією метою проводяться тренінги для фахівців Державної прикордонної служби України, що сприяють належному виявленню та перенаправленню людей із вразливих груп, які потребують послуг із захисту.
- Підтримка сімей, які стикаються з перешкодами в отриманні компенсації від держави за програмою «Євідновлення», у забезпеченні сталих житлових рішень. Програма покликана доповнити ініціативи Уряду.

СПІВПРАЦЯ З МІСЦЕВИМИ НЕУРЯДОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ–ПАРТНЕРАМИ

Відповідно до зобов'язань, прийнятих у рамках Великої угоди, УВКБ ООН збільшило фінансування на підтримку національних і місцевих організацій, що впроваджують програми реагування в різних країнах світу. УВКБ ООН в Україні в першу чергу розбудовує співпрацю з місцевими партнерами, зокрема всеукраїнськими НУО й громадськими організаціями, заснованими громадами, що постраждали від війни. Впровадження низки програм УВКБ ООН в Україні здійснюється за допомоги мережі з 12 партнерських організацій, 11 з яких є українськими НУО. Співпраця з цими партнерами забезпечує ефективність і охоплення впроваджуваних УВКБ ООН програм, спрямованих на покращення доступу до соціальних послуг, психосоціальної підтримки, гуманітарної допомоги, а також до соціально-правового захисту на рівні громади для людей із прифронтових громад і постраждалих від обстрілів із застосуванням засобів повітряного нападу.

Витрати на виконання зобов'язання діяти в інтересах захисту й безпеки співробітників ураховані в угодах про партнерство з місцевими НУО, й, зокрема, охоплюють забезпечення засобами захисту й передбачають залучення фахівців із безпеки. Ці кроки здійснюються на виконання зобов'язання УВКБ ООН забезпечувати безпеку й захист від негативного впливу на здоров'я працівників організацій-партнерів. УВКБ ООН підтримує спроможність організацій-партнерів у таких напрямах, як безпека, добробут, турбота про самопочуття та запобігання сексуальній експлуатації та нарузі (ЗСЕН). Це, зокрема, стосується протоколів із безпеки для фахівців, які працюють у прифронтових районах, інформування про безпекову ситуацію (зокрема, загрози обстрілів із застосуванням безпілотників), розбудови спроможності в галузі психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, підвищення обізнаності щодо СЕН, запобігання випадкам СЕН і реагування на них.

ЗАКУПІВЛЯ МІСЦЕВИХ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ: Важливу роль у діяльності УВКБ ООН в Україні відіграє співпраця з місцевими постачальниками й підрядниками, що одночасно гарантує вчасне й економічно доцільне постачання допомоги й матеріалів, необхідних для впровадження програми реагування УВКБ ООН, та сприяє підтримці місцевої економіки та підприємств, що зазнали негативного впливу війни. У 2025 році майже 99 % усіх закупівель УВКБ ООН було здійснено через місцевих постачальників. У такий спосіб було закуплено доремонтні матеріали, зокрема, поліетиленову плівку й листи OSB, збірні модульні будинки, виготовлені одним з українських сімейних підприємств, а також вікна й інші матеріали для більш масштабних ремонтів будинків. Крім того, до ремонтів будинків, здійснюваних в межах програми сталих житлових рішень, УВКБ ООН залучає винятково українські будівельні компанії та підрядників. Такої самої стратегії Агентство дотримується й у впровадженні проєктів із ремонту житла й об'єктів інфраструктури для внутрішньо переміщених людей та постраждалих від війни.

Фахівці української компанії з Київської області збирають модульний будинок. © УВКБ ООН / Олексій Барков

Завдяки підтримці партнерської організації УВКБ ООН, ГО «КРИМСОС», Валентина змогла створити організацію «Літай», що надихає мам, які виховують дітей з інвалідністю, вести повноцінне життя. © Фото надане Валентиною.

ПІДТРИМКА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: УВКБ ООН і партнери Агентства підтримують мережу з 550 громадських організацій (ГО) і місцевих ініціативних груп, 69 % з яких очолюють жінки. Така співпраця покликана розвивати інституційну спроможність переміщених громад і громад, що постраждали внаслідок війни, в адвокатуванні їхніх прав і потреб, а також сприяти інтеграції внутрішньо переміщених людей у нові громади. УВКБ ООН і партнери Агентства надають ГО матеріальну підтримку й проводять тренінги для фахівців ГО з таких тем, як фандрайзинг, бухгалтерський облік, використання соцмереж для покращення впізнаваності, а також стратегічне планування. Відповідно до пріоритетних сфер, у яких здійснюється діяльність із захисту, надаються мінігранти (безпосередня фінансова допомога) і впроваджуються громадські ініціативи (допомога в натуральній формі), зокрема задля сприяння соціальній згуртованості й соціальному включенню, захисту людей з інвалідністю, людей похилого віку, молоді й дітей.

СПІВПРАЦЯ З РАДАМИ ВПО: Понад 800 Рад внутрішньо переміщених осіб (ВПО) працює при органах місцевої влади в різних областях України. Їхнє завдання – сприяти активній участі тих, хто був змушений покинути рідну домівку через війну, в соціально-політичному житті громад. За підтримки УВКБ ООН і партнера Агентства, БФ «Стабілізейшен суппорт сервісез», ради ВПО стали платформою для діалогу між внутрішньо переміщеними людьми, громадами й місцевою владою, утілюючи в життя фундаментальний принцип «люди захищають людей». Ради ВПО допомагають формувати рішення у сферах забезпечення житлом і засобами для існування, освіти й соціального захисту. Вони сприяють тому, щоб у місцевому плануванні враховувалася думка внутрішньо переміщених людей, щоб ініціативи з відновлення та інтеграції ґрунтувалися на реальних потребах і досвіді цих людей.

УВКБ ООН і БФ «Стабілізейшен суппорт сервісез» на сьогодні підтримали створення понад 100 рад ВПО по всій Україні та надали їм допомогу в зміцненні потенціалу. Завдяки постійним ініціативам із нарощування спроможності, зокрема спеціалізованим тренінгам із лідерства, адвокації, залучення громад та управління проєктами, УВКБ ООН та його партнери допомагають радам покращувати їхню ефективність і йти по шляху сталого розвитку. Читайте деталі за посиланням.

14 і 15 листопада в Києві проходив III Всеукраїнський форум Рад ВПО. У центрі уваги учасників – уніфікація підходів до інтеграції внутрішньо переміщених людей у нові громади й посилення їхнього впливу на державну політику. Ради ВПО продовжують працювати над тим, щоб голоси внутрішньо переміщених людей були почуті, а їхні потреби – ефективно задоволені. © БФ «Стабілізейшен суппорт сервісез»

ПАРТНЕРИ УВКБ ООН:

Янголи Спасіння – благодійний фонд · SSS · Десяте квітня · Донбасс SOS · Crimea SOS · Поруч · Right to Protection in partnership with HIAS · ACTED · Карітас України / Caritas Ukraine · NEEKA · Rokada Charitable foundation